

Aturem el cop: com revertim l'hegemonia autoritària?

Quim Arrufat, Observatori DESC

Tot just dimecres passat es llevava el dia amb la notícia de dos alcaldes de la CUP detinguts. La jornada es tancaria amb 16 detencions. Fetes per agents de paisà, sense ordre judicial, de la Brigada d'Informació de Barcelona de la Policia Nacional, divisió sempre conflictiva per l'ús continuat de muntatges amb finalitats polítiques.

No és nou, no és el primer cop, no serà l'últim. **L'abús dels instruments d'autoritat coercitiva de l'Estat** –tribunals, lleis i policia– ha esdevingut la tònica. En un període relativament breu de temps, el joc de balances i equilibris propis d'un Estat de Dret, des que Montesquieu en va suggerir la fórmula per vigilar l'abús de poder, ha saltat pels aires. A més, de forma pública i sense massa oposició. La sensació és que en els cossos d'alts funcionaris, així com entre les autoritats del poder judicial i polític de l'Estat, l'abús queda justificat o reduït a un mal menor d'aplicació focalitzada (en un temps, sobre un conflicte) si la causa s'ho val. La sensació alarmant que la doctrina democràtica liberal, la que atribueix un escut gruixut de drets i garanties individuals en front a quin sigui l'abús de poder que l'Estat s'empesqui, certament va ser adoptada, però no interioritzada com a natural. I que en qualsevol moment l'Estat pot despullar-se'n un moment per disposar lliurement de la coerció que sí li és congènita.

La filigrana ha estat tal els darrers anys, que el debat davant de les actuacions repressives de l'Estat dóna voltes al voltant del necessari respecte degut a la presumpció d'innocència... de l'estat. No dels acusats, dels detinguts, com seria habitual. El desprestigi, la manca de legitimitat, i la normalització de la irregularitat judicial, quan es tracta de col·lectius amb motivacions polítiques, s'ha instal·lat sense més escàndol en la normalitat, i està aconseguit anestesiar-nos lentament.

És cert que la combinació de crisi i govern del PP ha estat un còctel corrosiu dels llimars mínims de drets i llibertats a garantir. La majoria absoluta de Rajoy, a més, va conferir a la facció més conservadora de l'Estat màniga ampla per aprovar legislacions que de tan com restringeixen el marge de drets civils i polítics, arriben a legalitzar la sentència sense judici, l'acusació sense proves, l'operatiu sense instruccions judicials, la comunicació judicial via premsa groga, i la premsa groga com a instructora.

Una judicatura ultraconservadora

Tanmateix, aquestes legislacions no lliscarien sobre oli als tribunals **si la judicatura fos un estructura de doctrina ferma en les conviccions que inspiren la democràcia**. Per contra, d'una vintena d'anys ençà, hem d'atribuir a la ideologia personal de tipus ultraconservador d'una majoria de magistrats als alts tribunals de l'Estat, la curvatura creixent de la jurisprudència cap a l'autoritarisme.

La demostració de força ens dóna a entendre que poden anar fins i tot més enllà. El silenci d'Europa intranquil·litza. El poc interès dels sectors progressistes de la judicatura en defensar un marc clar i universal de límits i garanties entre poder i ciutadania preocupa. Alimenta, per si fos poc, sospites sobre el conjunt del funcionament de la institució que suposadament havia culminat amb èxit el seu trànsit d'una dictadura a una democràcia liberal. En resum, tot plegat activa, com si fos premeditat, el mecanisme de la por real i de la por figurada. La por palpable (qui serà el següent) i la por que el sentit comú col·lectiu no triga gens en extrapolar (si han fet això, fins on poden fer?).

Efectivament, Europa afegeix ombra, més que no pas llum, com era d'esperar. Una Europa que entre les seves raons de ser -majoritàriament vinculades al dret mercantil, més que no pas als drets humans- ocupava un lloc central el de la vigilància virtuosa mútua entre els estats membres, sempre a favor de més drets i més llibertats individuals. Però Europa ja no sabem del cert si té aquesta funció fonamental encara. D'Hongria a Polònia, d'Itàlia a Àustria, i de França a Alemanya, l'onada d'ultradreta creixent amenaça amb ocupar l'hegemonia política. **Europa, doncs, no tranquil·litza tampoc gaire.**

Escalada electoral de vells fantasmes

Lleis cada cop més restrictives, paper polític del sistema judicial, i el sistema institucional europeu més nerviós que nosaltres per l'escalada electoral de vells fantasmes. Són alguns dels elements que donen forma i solidesa a la por que sembla voler-se escampar arreu. Una por que paral·litza, (auto)censura, tanca boques i obstrueix els timpans. Totes les portes que la por tira per terra, són portes que no cal tirar a terra a cops. Es tiren soles perquè el primer instint humà, el de supervivència, davant el perill mira primer per la pròpia porta. Però un cop hi ha massa portes per terra, no hi ha res sòlid que demostrar quan és la teva la que es demana de tirar en terra.

No hi ha argument, ni fre real que pugui articular un tallafocs tan impenetrable que redueix a fet únic, insòlit, aïllat, la terrible jornada de violència policial del passat 1 d'octubre de 2017. **Un cop es prova la bomba atòmica a Mururoa, la bomba funciona arreu on la vulguis tirar.** Com que tots ho sabem, per molt que molts vulguin no creure-ho, no ens podem desfer de la sensació de por que projecta avui per avui l'Estat espanyol i l'entorn internacional en relació als drets civils i polítics.

Justament l'1 d'octubre va alinear els poders de l'Estat en una mateixa direcció. El discurs del rei, com a bandera calavera de tot un vaixell pirata, va ser enormement clarificador portes endins i portes enfora, de l'abast de la curvatura de l'Estat cap a formes del passat. Va ser clar portes endins, i per tant senyal de cobertura, impunitat i complicitat amb certes faccions del funcionariat, civil, policial imilitar, que ara han ressituat les fronteres del permès, el no permès, i el necessari de fer. I va ser clar portes enfora perquè **va treure de bars i locals l'extrema dreta latent.**

Una democràcia d'audiències i platós televisius

Tanmateix, no donaríem una perspectiva coherent de com està el pati, si en tot això no tinguéssim present el paper determinant dels mitjans de comunicació. Com diu el politòleg Bernard Manin, estem passant d'una democràcia de partits a una democràcia d'audiència, on el debat polític es fa, es fixa i se selecciona en platós televisius principalment. Només quan molts mitjans posen en dubte que l'agressió, per exemple, d'aquell 1 d'octubre fos en una direcció i no en l'altra, és possible entendre una mica el seguit d'elements que hem descrit en l'article.

Tots ells conformen un perill sincer, central, probablement fins i tot sense precedents immediats, a l'exercici de drets fonamentals en democràcia com el dret a la protesta. I ens temem que amb conseqüències que perduraran en el temps. Per valorar com fem front com a societat a aquest perills, és necessari que seiem i parlem. **I articulem resistències àmplies capaces de revertir aquesta hegemonia autoritària que ens ve a sobre.** O en lamentarà molta gent les conseqüències, com molts les lamentem ja a dia d'avui.